

Oslo, 18. januar 2006

Direktoratet for Naturforvaltning

postmottak@dirnat.no

Sentral høring av forslag til verneplan for Smøla.

Det vises til DNs høringsbrev av 21. november i fjor.

1. Våre generelle og prinsipielle merknader

Norges Naturvernforbund vil understreke betydningen av en best mulig sikring av de mangeartede og store naturkvalitetene på Smøla. Som det klart fremgår av høringsdokumentene, dreier det seg her i stor grad om nasjonale og også internasjonale natur- og kulturverdier. Fagrapportene samlet sett konkluderer med, slik det er beskrevet i DNs brev, at

"Smøla utmerker seg både nasjonalt og internasjonalt, særlig i høve til verneverdier knytt til myr, sjø- og kystfugl og når det gjeld samleomgrepet våtmark. Dessutan finn ein her førekomstar av meir spesiell karakter, både sjeldne artar i ytterkanten av utbreiingsområdet sitt, spesielle naturtypar og artar med spesielle miljøkrav. Det er og store, nasjonale verdier knytt til kulturlandskap, særleg på sør- og sør-vest Smøla."

Vi vil også understreke nødvendigheten av å ta spesielle hensyn til Smølas særstilling - slik dette er beskrevet på side 2 i oversendelsesbrevet:

"I forhold til dei fylkesvise, tematiske verneplanane står Smøla i ei særstilling. I samband med dei tematiske verneplanane er det kartlagd område med svært stor naturfagleg verdi for ei rad ulike tema. Smøla merker seg ut med store verneverdier innan ulike tema som sjøfugl, våtmarksfugl, havstrand og elveos, myrer og kulturlandskap. Verneverdiane er vevd saman på ein måte som gjer at verneplanar med tematisk vern av avgrensa område ikkje er ei god løysing for å sikre dei store verneverdiane på Smøla. I denne verneplanen har ein difor ei målsetting om å vurdere alle dei naturfaglege verdiane i kommunen samla, slik at verneplanen for Smøla erstattar dei tematiske verneplanane som elles er vanleg."

Norges Naturvernforbund vil videre påpeke at man har hatt en meget omfattende og langvarig verneprosess slik at alle relevante argumenter er kommet godt fram.

Vi erkjenner at det arealmessig er et omfattende vern som her er aktuelt, men vil samtidig presisere at dette ut fra naturkvalitetene er høyst berettiget. Vi er derfor svært betenkte og skuffet over omfanget av kompromissing - på bekostning av verneverdiene - som det tilsendte forslag bærer preg av. Kompromissene er skjedd gjennom flere runder og fylket har gitt etter på svært vesentlige punkter for å komme landbruks- og havbruksinteressene i møte. Fylket foreslår blant annet å ta helt ut opprinnelige forslag om Brattvær, Monsøya og Edøyvalen naturreservat - hvorav de første er nasjonalt verneverdige. Forslaget om opprinnelig reservatstatus for Sør-Smøla, Jøa og Rosvoll er omgjort til landskapsvernstatus. 7 delområder

for Midt-Smøla naturreservat på til sammen 3650 dekar er trukket helt ut av planen av hensyn til landbruksinteressene. Hele Kuli på 4410 dekar -med nasjonale verdier knyttet til kulturlandskapet og eikeskog, er trukket ut for å redusere konfliktene. Vi kan ikke se at det er konflikter der i dag, men at dette er oppkonstruert som en mulighet i framtiden. I oversendelsesbrevet blir det opplyst at "Samla sett har det biologiske mangfaldet knytt til kulturlandskapet på Kuli klar nasjonal verdi, og det er antakeleg det mest verdifulle området på sørlege delar av Smøla."

Også verneforskriftene for reservatene er utvannet i en slik grad at DN har funnet grunn til å påpeke at *"Gjennom si tilråding har fylket tilrådd meir liberale forskrifter i naturreservat enn det som er vanleg praksis. Det vert opna for fleire aktivitetar som normalt er forbode eller som det berre kan gjevast løyve til etter søknad i andre samanliknbare verneplanar. "*

2. Noen mer konkrete merknader:

2.1. Oppdrettsanlegg.

Norges Naturvernforbund er kritisk til å gjøre om Sør-Smøla naturreservat til å bli en del av Sør-Smøla landskapsvernområde. Dette legger til rette for å kunne drive oppdrett innenfor området. Denne aktiviteten vil forringe kvaliteten på området betraktelig. Smøla har mye oppdrettsaktivitet allerede, og det er behov for å beskytte flere områder mot videre ekspansjon av dette. I tillegg ligger det laksevassdrag av nasjonal verdi i regionen. Økt oppdrettsaktivitet er en videre trussel mot villaksen.

Norges Naturvernforbund er svært bekymret for ekspansjonen av torskeoppdrett. Rømmingsfrekvensen hos torsk er rundt ti ganger større enn hos laks. Dette skyldes mest av alt torskens egenskaper til å lete etter hull i mæra. I tillegg gyter torsk i mæra. Oppdrettstorsk er underlagt et avlsprogram, der torsken er hentet fra andre områder enn Smøla. Kysttorsk er geografisk genetisk forskjellig, der variasjonene kan være store mellom to tiliggende fjorder. Oppdrettstorsk kan medføre en genetisk utvanning av de lokale torskebestandene. Kysttorskbestanden er i dag i svært dårlig forfatning. Vi står med andre ord overfor mange av de samme utfordringene som man har opplevd med lakseoppdrett. Ved å legge til rette for oppdrett av torsk i områder som er tiltenkt vern, setter man seg i risiko for å redusere kvaliteten på det vernede området betraktelig.

Hvis Sør-Smøla blir et landskapsvernområde, foreslår Norges Naturvernforbund følgende:

- 1. Torskeoppdrett tillates IKKE**
- 2. Oppdrett av laks gis primært ikke. Hvis dette mot formodning tillates i reglene må konsesjon kun gis tidsbegrenset med forpliktelse for konsesjonær å bekoste uavhengig miljøevaluering av drift innen konsesjonen går utfor videre konsesjon. DN setter evalueringskriterier og konsesjonshaver betaler evalueringen.**

2.2.Sjøfugl:

En rekke sjøfuglbestander er i dramatisk nedgang. Smøla er et sjøfuglområde av nasjonal betydning. Området er viktig både for overvintring, myting og hekking. **Norges Naturvernforbund mener det er svært viktig å få vernet Brattvær og Monsøya.**

2.3.Høsting av tare

Tareskogen har på nasjonal basis vært i tilbakegang. Spesielt i Midt- og Nord-Norge har tilbakegangen vært dramatisk. Tareskogen kan karakteriseres som havets regnskog og huser svært viktige oppvekstområder for blant annet mange fiskearter, deriblant truet kysttorsk. Tareskogen innehar den største artsdiversiteten i det marine miljøet i Norge. Ved å etablere naturreservater er det svært viktig at tareskogen blir beskyttet for å sikre biodiversiteten i det marine miljø og for å sikre mattilgang til sjøfugler. **Norges Naturvernforbund støtter derfor et forbud mot taretråling og maskinell tanghausting i Aunvågen, Midt-Smøla, Høpavassdraget, Fløtjønna og Sjøvågen naturreservat.**

2.4. Reiseliv og næringsutvikling

Norges Naturvernforbund forstår ikke kommunens innvendinger (punktene 2 og 6 side 8/9 i oversendelsesbrevet) mot vern i forhold til reiseliv/næringsutvikling. Vi vil tvert i mot hevde at slike etableringer er et viktig inntekstpotensiale for kommunen. Flere og flere kommuner erkjenner dette og myndighetene og de store nærings- og reiselivsorganisasjonene ønsker å stimulere til nettopp en slik utnyttelse av verneområdene. Men forutsetningen for at naturbaserte opplevelser blir etterspurt, er jo nettopp at de spesielle naturkvalitetene - som i dette tilfelle Smøla har i dag - blir sikret på en best mulig måte. Derfor er det ikke nødvendigvis en ulempe at noen av verneforslagene ligger svært nær bosettingen. Tvert i mot gir det et utmerket utgangspunkt for økoturisme og grønn omsorg. For lokalsamfunnet er det også ille å tillate taretråling for bedrifter utenfra som ødelegger for kysttorskens i nærområdet deres.

KONKLUSJON:

Norges Naturvernforbunds klare konklusjon er at det i denne saken har vært inngått for mange kompromisser på bekostning av nasjonale og til dels internasjonale verneverdier. Vi henstiller derfor til Direktoratet om å fremme en tilråding overfor Miljøverndepartementet som på en mer betryggende måte enn fylkets forslag kan sikre Smølas store og spesielle naturkvaliteter.

Hva gjelder verneforskriftene for reservatene, må disse være på samme nivå som for sammenlignbare verneplaner. Reservatinstittuttet må ikke kvalitetsforringes ved at forskriftene får et nivå som kan bli presedensdannende.

Med vennlig hilsen

Norges Naturvernforbund

Tore Killingland
Generalsekretær

Gjenpart sendt:

- Møre og Romsdal fylke
- Miljøverndepartementet
- Naturvernforbundet i Møre og Romsdal